

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACT
HUMAN

SCH
SME

OKTOBER 1956

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

8

DEPT. OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

WASHINGTON

1882

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE COMMISSIONER

OF THE LAND OFFICE

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE BOARD

OF LAND COMMISSIONERS

RECEIVED
JAN 10 1882
U.S. DEPT. OF THE INTERIOR
LAND OFFICE

DE PLAATSELIJKE GEESTELIJKE RAADSMAN (PGR)

ONDER DE LOUPE. (II)

Een dergelijke beleving is normaal slechts mogelijk, wanneer de verhouding een wederzijdse is. Dit wederzijdse in de verhouding ervaar ik als "weerklank". De wederzijdse verhouding berust op - of brengt mee - een wederzijds voor elkaar "open staan", een wederzijds begrijpen; niet als verstandelijke functie, maar als mee-voelen, mee-leven: alleen op grond van gemeenschap is werkelijk begrijpen van de ander mogelijk.

Dit leidt ertoe dat ik mij tegenover de ander uitdruk en dat ik bij de ander een antwoord - w e e r k l a n k - vind. Ik kan mij uitdrukken, omdat ik de zekerheid heb van weerklank bij de ander; het besef dat weerklank mogelijk is, maakt pas de uitdrukking mogelijk.

Uitdrukking en weerklank horen tezamen, zij staan niet in de relatie oorzaak-gevolg, maar zijn tezamen gestalte van dezelfde werkelijkheid, de gemeenschap tussen mens.

In de gemeenschap komen twee elementen tot uitdrukking; namelijk het persoonlijk en het zakelijk element. Gemeenschap is daar, waar beiden een rol spelen, waar bijvoorbeeld een zakelijke mededeling, een wetenschappelijk betoog, levenswarmte krijgt, doordat het mede persoonlijke gevoelens tot uiting brengt en opwekt.

Laten we dit niet romantiseren tot een toestand van voortdurende wederzijdse genegenheid; hier zou het leven - met zijn spanningen - uit verdwenen zijn. Juist daar, waar een gemeenschappelijke bodem is, kan de kritiek het scherpst klinken.

Die gemeenschappelijke bodem bepaalt het "perspectief" van de betrokkenen op een meer of minder groot levensterrein; sommige gebieden kunnen hier buiten vallen. Naarmate de gemeenschap minder intensief is, is het deel van het leven dat er buiten blijft, groter. Totdat een minimum van gemeenschap slechts een zo klein deel van het leven er in betreft, dat nauwelijks meer een band van gemeenschap ervaren wordt.

Is onze tijd de grens genaderd van een "minimum" van gemeenschap? In de cursus "Geestelijke verzorging op humanistische grondslag" (U kent het boekje toch?) wordt dit probleem aldus benaderd:

Sinds de "industriële revolutie" (in Frankrijk en Engeland sedert 1750), gekenmerkt door moderne techniek, industrialisatie en grote stadsvorming (urbanisering), neemt de massalisering hand over hand toe. De oude gemeenschapsgroepen met hun traditionele levensgewoonten, waarin de enkeling zich min of meer veilig geborgen kon voelen, worden overwoekerd door levensomstandigheden, waarin de mens, losgeslagen van traditie en sociale binding, aan zichzelf wordt overgelaten. Zonder het verleden te idealiseren kan men vaststellen, dat de moderne cultuur, mede tengevolge van de aanvankelijk onvoorstelbaar slechte levensomstandigheden, de sociaal-culturele ontworteling en vernumming, en de daarmee samenhangende vervlakking van het geestelijk leven, bepaald heeft.

Zo ontstaat het veelbesproken "Nihilisme", de geestes-houding van mensen, die "nihil", d.i. niets "geloven", die zich laten leven, of tenminste toch van mensen, die leven bij bepaalde deelovertuigingen, zoals speciale politieke, wetenschappelijke of culturele inzichten. Men moet aannemen, dat ook de bijna met de regelmaat van een natuurwet voortschrijdende onkerkelijkheid hiermee samenhangt. Van een moeizaam veroveren van een hogere levens-overtuiging is daarbij veelal - uitzonderingen daargelaten - geen sprake; zeker niet sinds de onkerkelijkheid zelf al tot traditie geworden is. Gewoonlijk verslapt de band met de kerk en godsdienst zo lang tot ze afbreekt. Wezenlijk menselijke behoeften blijven daarbij echter onbevredigd.

Deze situatie vormt een voortdurende bron van individuele nood, in het bijzonder wanneer de moderne mens in een levenscrisis raakt. Maar er schuilt ook een culturele bedreiging in, omdat de al of niet bewuste behoefte aan een zinvolle levensvisie vatbaar maakt voor daemonische verleidingen, die op hun wijze vervulling van die behoefte beloven. Wel ontstaan er allengs ook allerlei nieuwe bindingen in de vorm van vakbewegingen, politieke partijen, culturele organisaties, sociale verenigingen en wijkverbanden, maar ze hebben zelden het alomvattende karakter der vroegere gemeenschapsgroepen. Daarnaast en daaroverheen is er dus alle reden voor de v o r m g e v i n g van een buitenkerkelijke, verantwoorde en doordachte levensovertuiging, die als grondslag van bezinning en bezieling kan fungeren.

En als een der eisen, waaraan het moderne humanisme dient te voldoen, om zulk een levensovertuiging te zijn, wordt o.a. genoemd:

de schepping van een eigen, hoewel niet afgesloten, levenssfeer in de vorm van een samenhangend stelsel van humanistische organen en invloedssferen; en

de intensieve bemoeienis met de individuele mens in zijn persoonlijke moeilijkheden, gericht op de ontdekking van een zinvolle levensvisie.

De organisatie-vorm van het Humanistisch Verbond met de plaatselijke gemeenschappen, met bemoeienis met de leden, met het "desgewenst" contact houden, in het bijzonder met zieken en bejaarden, ziedaar elementen van bijzondere gemeenschap-vormende kracht.

(wordt vervolgd).

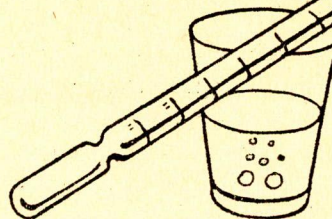
-0-

BENOEMING TOT PLAATSELIJK GEESTELIJK RAADSMAN.

Dr. G. Stellinga, Brinklaan 14, Groningen.

-0-

"De Thermometer"

Z I E K E N B E Z O E K .

We houden ons nog even bezig met de problemen van de ziekenbezoeker (sters) die van de administratie van een bepaald ziekenhuis de beschikking hebben over de namen van alle buitenkerkelijke patiënten.

Deze zieken kennen we niet, zij kennen ons niet noch in de meeste gevallen het bestaan van het Humanistisch Verbond.

Ik haal weer uit verslagen van onze ziekenbezoeksters enige regels aan:

"Als ik bij een nieuwe patiënt(e) kwam, kondigde ik mij aan als ziekenbezoekster van het H.V. In de meeste gevallen was dan de eerste reactie er één van schrik: de mensen zijn kopschuw, als de dood zo bang dat je ze ergens lid van wilt maken, dat je ze iets verkopen wilt, in elk geval dat je iets van ze wilt. Het is bijna niet mogelijk ze te doen geloven dat je alleen komt uit belangstelling zonder enige bijbedoeling. Ik heb later een andere tactiek toegepast n.l. door bij het binnenkomen niet meer direct te zeggen dat ik van het H.V. kwam, maar alleen te zeggen dat ik de buitenkerkelijke patiënten in het ziekenhuis bezoek en dan te wachten op de vraag, die bijna noodzakelijk moet volgen: "Waar komt U dan eigenlijk van?"

Het is zeer duidelijk dat juist bij dit werk geen enkel "recept" te geven is hoe men het gesprek moet beginnen. Dit hangt af in de eerste plaats van de gehele persoonlijkheid van de ziekenbezoeker(ster) en in de tweede plaats van de zieke, die steeds weer een ander mens is.

Er zijn ziekenbezoekers(sters) die graag en gemakkelijk elk ziekenbezoekje afleggen, indien de betreffende patiënt er om heeft gevraagd en waar men dus verwacht wordt. Maar deze zelfde mensen zijn niet in staat om ongevraagd elke willekeurige buitenkerkelijke patiënt op te zoeken en af te tasten of men van een eventueel bezoek gediend is ja of neen.

Wij moeten ons hierbij steeds trachten te verplaatsen in de toestand van de zieke en ons dan afvragen: "wat zou mijn antwoord zijn, indien er een vreemde mijnheer of juffrouw bij mijn bed kwam en zou vragen of ik bezoek op prijs zou stellen van een instantie waar ik weinig of niets van weet". Deze antwoorden zullen zeer verschillend zijn, ook al zijn we allen werkelijk goede ziekenbezoekers.

Zou het misschien niet veel aantrekkelijker, in ieder geval minder "opdringerig" zijn, indien wij iedere buitenkerkelijke zieke een prettig eenvoudig "visite-kaartje" konden geven met de bedoeling van ons werk er in vermeld en daarbij de weg aan te geven hoe eventueel verder persoonlijk contact zou kunnen plaatsvinden?

Zegt U zelf eens wat U er van denkt?

Intussen zijn ook de ziekenbezoekers(sters) uit het noorden van het land in Groningen bij elkaar geweest en in Haarlem degenen die in het westen dit werk doen.

Indien we nu alle verslagen bij elkaar nemen, zien we dat slechts in twee plaatsen onze mensen de beschikking krijgen over de namen van alle buitenkerkelijke patiënten.

In twee andere ziekenhuizen worden de patiënten, indien ze opgeven niet tot een kerkgenootschap te behoren, gevraagd of ze er prijs op stellen bezocht te worden door het H.V. De resultaten zijn zeer verschillend omdat dit afhankelijk is van b.v. de administrateur van het betreffende ziekenhuis. Want de grote moeilijkheid is dat "men" het Humanistisch Verbond niet kent, dat men niet begrijpt wat een dergelijk bezoek inhoudt en verder zal op de vraag van een patiënt "wat is dat Humanistisch Verbond" door een administrateur een antwoord gegeven worden waar ook weer veel van afhangt.

In alle andere plaatsen waar onze mensen contact hebben met ziekenhuizen, blijft het werk zich nog beperken tot het bezoeken van eigen leden, omdat eventuele zieken het óf zelf moeten vragen aan de hoofdzuster of directie óf via familie aan het Humanistisch Verbond ter plaatse. Maar - en daar ligt steeds het probleem - men kent het H.V. niet, men weet niet wat de bedoeling is van ons werk. Dit geldt zowel voor de zieken als voor b.v. directies, medici, verpleegsters. Daar waar we de kans krijgen ons werk te doen, groeit door ons werk het vertrouwen, wordt het doorgegeven aan andere patiënten en verdwijnt eventueel wantrouwen en angst b.v. voor het maken van propaganda voor het H.V.

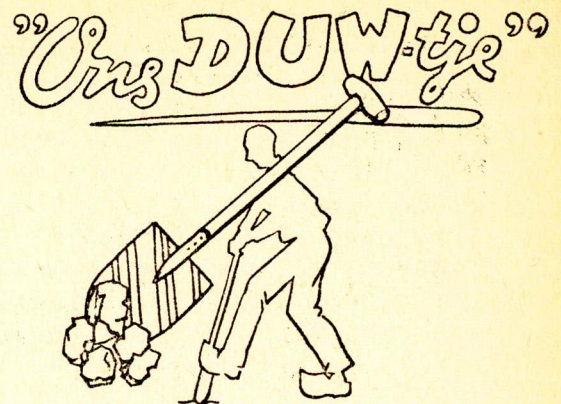
Want in dit opzicht draagt ons werk zo'n geheel ander karakter dan dat van kerkelijke ziekenbezoekers. Deze laatsten hebben altijd de taak om "zending te bedrijven". In de dissertatie van ds. H. Faber "Over ziek zijn" schrijft hij:

"De predikant ziet de zieke tegen de achtergrond van zijn bedreigd worden door de dood en wil daartegenover nadrukkelijk de overwinning van God op de macht van dood en ziekte prediken; hij beschouwt het als zijn taak bij de zieke het geloof in Gods zoekende en overwinnende liefde te wekken en te versterken, juist met het oog op de situatie, waarin de zieke met zijn existentie is geraakt."

Onze taak is veel simpeler en eenvoudiger en heeft geen andere bedoeling dan de zieke, die geen behoefte heeft aan het woord van predikant of pastoor, mee te delen dat, wanneer men zich enigszins verwant aan ons voelt, men een beroep op ons kan doen wanneer men ons, de medemens nodig heeft. Misschien lukt het ons dan, indien men eenzaam is, indien men ergens zorg over heeft, naast deze zieke te gaan staan en de helperde hand te bieden. En misschien blijft het alleen maar bij een vriendelijk hartelijk woord, dat op het juiste moment van zo'n grote waarde kan zijn.

Behalve in ziekenhuizen en sanatoria zijn er echter meer zieken, maar laten we het daar de volgende keer over hebben.

A. Treurniet-Wiersma.

TIEN RADIOLEZINGEN EN HUN GEBRUIK IN DE KAMPEN. VIII.

"Er is toch iets".

Na lezing zult U in deze radiotoespraak enkele punten kunnen aanstrepen, die onze bijzondere aandacht vragen.

- Vooreerst: er is iemand, die met toewijding en overgave doet wat zijn/haar hand vindt te doen. Een grote kracht wordt geput uit een bron van bezieling.
- Dan: deze kracht en die bezieling wordt niet ontleend aan een godsdienstige overtuiging, maar aan een eigen waarachtige menselijkheid.
- Verder: er is iets; n.l. het Wonder. Het wonder, dat wij hier staan; er zijn en zó zijn. Het wonder van opbloeien. Wij vinden het in het kleine, ook in het hele "cosmische gebeuren".
- Nog verder: vol eerbied en ontzag staan (ook) wij tegenover dit wonder. Door dit God te noemen, komen wij er niet dichterbij. Wij erkennen - nederig - dat wij staan voor een ondoorgrondelijk geheim. Onze menselijke opvattingen daaromtrent zijn nogal uiteenlopend.
- Ook: Onze plaats in het hele gebeuren is niet die van een steen, wel van een mens.
- En dus: Wij hebben een opdracht. En wel deze: onze houding zij die van een redelijk-zedelijk wezen. Wij staan denkend in dit leven; hebben besef van goed en kwaad. Ons geweten roept ons ter verantwoording. Het doel, de zin van het cosmisch gebeuren - als doel en zin er zijn - is ons onbekend.
- Tenslotte: dit zij onze opdracht: geef Uw liefde aan de medemens. Luister naar rede. Gehoorzaam de stem van Uw geweten. Neem deel aan scheppende arbeid. Bouw mee. Ge hebt een eigen plaats, een eigen taak in dit - Uw - leven. Ook in ons leven.

Wij menen zo de korte inhoud te hebben weergegeven. En waaraan U, naar wij menen, bij Uw werk als G.R. houvast heeft. Deze "stof" is n.l. in deze vorm hanteerbaar. Ook als onderwerp van gesprek en van discussie.

Graag zal ik op enkele discutabele punten nog even de aandacht vestigen.

Toewijding, overgave en bezieling worden als krachten toegekend aan de waarachtige mens. Niet ontleend aan enig Godsbegrip. Wat hebben wij te

denken bij het woord bezieling? Ik meen dit: er is sprake van enthousiasme, van gevoelswarmte. Als gevolg van "iets" dat ons grijpt. Bijvoorbeeld: een idee; een voorstelling; een voornemen, dat ons in beslag neemt; en wel helemaal. En dus legt dat "iets" beslag op ons persoon-zijn, op ons mens-zijn; dat in hoge mate - als de persoon - daardoor wordt geactiveerd.

Dat "iets", zo zien wij het - doet het dus. Het verandert ons van ongeïnteresseerde tot toegewijde. Dat "iets", de idee of het plan, vindt bij ons een goede voedingsbodem. Wij zijn dus "geschikt" en wel krachtens onze aard, onze aanleg. Aan deze aard en aanleg kennen wij grote waarde toe. Ook aan de "omstandigheden", aan het bezielende object, dat (tot die omstandigheden behorende) die aanleg op gang kan zetten. Dus kan activeren.

In dit proces schakelt de gelovige zijn Godsbegrip in: de aanleg is dan een gave Gods. God ontwikkelt deze al of niet. Echter - het proces zelf wordt er niet duidelijker door, aldus de humanist.

Er is het wonder.

Misschien is het goed, dit woord eens te vervangen door "het niet gekende" of door "het onbekende".

Dit onbekende kan ontzag inboezemen; ook vrees, of angst. Het kan ook tot nederigheid stemmen. Doch het kan ook - heel vaak zelfs - prikkelen tot onderzoek; onze weetgierigheid opwekken. Ons denken activeren en vele vragen in ons oproepen. Ook een positieve, dus activerende twijfel doen ontstaan.

In tegengestelde zin kan de mens ook blijven staan bij en in zijn houding van bewondering, van ontzag en deemoed. En in zulk een statische houding bevrediging vinden. Of ook komen tot een berustend - eventueel bevredigend geloven: dit "wonder", dit ongekende is van God of God zelf.

Een stapje verder: dit geloof zij U genoeg. Met Uw "weten" komt U toch niet verder. - - -

Hier dus ook een tegenstelling: het "wonder" prikkelt tot verder onderzoek. De wetenschap schrijdt verder. Veel van het "wonder" is al niet zo "wonderlijk" meer. Maar het terrein van het "nog niet gekende" neemt in omvang toe, juist door en tengevolge van het "beter gekende". Het "wonder" blijft. De bezieling blijft. Ook de gevoelswarmte tegenover het "cosmische gebeuren", zowel in de micro- als in de macrocosmos.

Durven wij dit ons religieus gevoel noemen?

En is dit gevoel van minder gehalte en waarde dan het Godsgevoel van de "gelovige"?

Dat wij vol eerbied en ontzag staan tegenover het wonder eist naar ik meen weer enige bemerking. Die ik hier alleen maar in een vraag wil neerleggen. Waarvoor kunt ge eerbied hebben? Waarvoor ontzag?

Voor het niet gekende? Voor het ondoordringelijk geheim?

Onze vrienden zullen wel begrijpen, dat wij eerst dienen af te spreken wat voor U en mij de inhoud van het begrip eerbied en ontzag is. Mogelijk komen wij daarop nog eens terug. Toch zou ik U nu reeds aanraden, vraag eens aan een heel gewoon, ernstig werkmans wat er in hem omgaat als hij zegt: vol eerbied en ontzag te staan in en tegenover b.v. de sterrenhemel, met zijn vele wonderen.

Blijft ook nog deze vraag naar aanleiding van de lezing: Welke is de plaats van de mens naast die van het dier en de plant en de anorganische wereld?

En welke zou dan "de opdracht" van de mens zijn?

Een stellig eveneens niet eenvoudige vraag is deze: Als wij besef van goed en kwaad bezitten, hoe is dat besef ontstaan?

Wij hebben een geweten. Hoe komen wij daaraan? En wat verstaat U daaronder?

Tenslotte: liefde moeten geven aan onze medemensen. Is dit een opdracht? En gebiedend? ("moeten").

Komt die opdracht van buiten af? Of is die groeiende in ons?

De zin van dit moeten - 't woord komt een paar malen voor in de brief - zullen wij hebben te doorzien.

Tenslotte: (wij hebben ons te bekorten) de schrijver heeft de vraag "is er toch iets" - die ik zo vrij ben even aldus weer te geven - voor een gesprek goed op gang geholpen.

In allerlei vormen zullen wij die meermalen ontmoeten. Ze laat vele mensen "niet los". En wij kunnen helpen door en met onze positieve twijfel; ook met ons geloof, ons vertrouwen, ons vermoeden en ons weten.

En ook met onze liefde voor ons werk.

Liefde, toewijding, overgave - en wat moed!

Raadsman D. Dijkstra.

-0-

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

Spontaan rollenspel. -

Iemand die voor 't eerst binnenkomt heeft een nieuw gezicht, dat betekent iets onbekends. - Laat 'm es uit de hoek komen, ik wil weten wat er achter zit - .

Dat is nieuwsgierigheid.

Weten ze eenmaal uit welke hoek de wind waait, dan is de nieuwsgierigheid bevredigd, en naarmate onze bezoeken zich herhalen, onderscheiden we: is er wat voor in de plaats gekomen? Bij een zeker aantal is 't een terugval naar de onverschilligheid, het bekende monotone waarmee de omgeving wordt opgenomen. Bij anderen komt iets van herkenning dat bleef hangen na de eerste ontmoeting. 't Zijn de groepjes waarmee je op weg kunt gaan en waar iets groeit van belangstelling.

We komen in zo'n groepje met een dagelijks voorkomend praktijkgeval. "Moet je 's luisteren, daar zitten wij nou mee. En jullie weet genoeg uit eigen ervaring, om nou ook een raadsman eens raad te geven." Volgt een schildering van 't geval:

Een jongeman die een meisje heeft wil trouwen. Hij heeft vroeger stevig gedronken, is er door behandeling nu van af. De dokter waarschuwde hem voor een herhaling. De jongeman vertelt z'n vriend van zijn trouwplannen, maar zegt er bij dat die vriend moet zwijgen tegen zijn aanstaande vrouw over zijn drankzuchtig verleden, waarvan ze niet weet. Wat doen we nou hiermee?

Het geval spreekt de hoorders aan, niet als verhaaltje, maar ze zien de a.s. bruigom zitten in het wankel schuitje van menselijk verlangen naar een stukje levensvervulling. Een van hen voelt op zijn wijze de blunder die de bruigom kan begaan en zegt: "Dát is nou een gevalletje, daar kan ik in komen. 'k Heb zelf een stevige borrel gedronken en weet wat er te koop is. Daar wil ik nou es rustig over denken zo onder m'n werk voor ik er mee klaar ben. 't Is niet makkelijk!" Even later kan hij toch niet zwijgen en zegt: "Ik zou die vrijer radicaal dronken voeren, en dan ermee naar die vrouw. Zien of ze nou ècht van 'm houdt!" Hij huldigt een spartaanse methode want weer later meent hij: "Vóór-ie ooit weer gaat drinken, zou ik 'm een pak ros verkopen, zodat-ie er voorlopig niet aan zou denken een borrel te nemen."

Er is intussen een intensief samenspel gaande bij de oppositie die een andere mening is toegedaan.

"Nou goed, zegt de Spartaan, laten we hem dan meenemen naar dat vrouwtje. En zachies an, je weet wel, zeggen we haar dat hij een beste kerel is die niet drinkt. Nou ja, vroeger lustte hij er wel eentje, maar da's nou voorgoed over. En dan weet ze waar ze aan toe is." Hij is geestdriftig over die aanpak, en commandeert: "Hein kom es hier, Jij zit hier hè, jij bent die vrijer. En Kees, (jij dronk ook wel een aardig scheutje vroeger), jij bent die vrouw. Nou kom ik op visite."

De hoek van de tafel is het brandpunt van aller belangstelling wanneer de Spartaan aanvangt: "Zo Hein, is dat je vrouw, nou jongen gefeliciteerd. Daar drinken we wat op hè? (Tegen de vrouw) : Mot jij zeggen, wil jullie thee? Nou graag! Ja vroeger hè Hein, toen namen we wel wat anders. Maar nou niet meer, we drinken nou thee. Mot je óók zeggen Hein, dat je thee lust!"

't Is een compleet rollenspel, met een praktisch gegeven. De kamer giert van de lach, maar wie het dóór heeft ziet de mengeling van ervaren werkelijkheid en een spuiende humor die juist die werkelijkheid meer recht doet dan de onkreukbare moraal van de bekeerde dronkaard. Met elkaar wil men zoeken, hoewel gebrekkig nog, naar een weg om de "vrijer" uit de narigheid te helpen van vrees voor een verbroken verbintenis. Dat die wens er is en vorm krijgt blijkt wel wanneer de man die de rol van de vrouw kreeg toebedeeld, (zowaar een bedeesd type met een schuchtere stem) rustig met de opmerking komt: "Nee, die vriend moet als vriend met die ander praten en hem ertoe krijgen om het zelf aan zijn verloofde te zeggen."

De oppositie kluift hieraan verder, en tenslotte is ook de Spartaan het er mee eens dat een vriend waardeloos is wanneer hij je in de kou laat staan en geen goede raad kan geven. "Maar morgen, zo onder het metselen hè, ga ik er nog es over nadenken, want zo eenvoudig is 't leven niet."

Je zult zien dat ze de volgende keer navraag doen hoe die zaak verder gelopen is.

d'See-Uyl.

-0-

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

Doordat het werk aan het wad zich verplaatste zijn de arbeiders uit het aan de waddenkust gelegen kamp Lauwerpolder naar het eveneens dicht aan de noordelijke kust gelegen kamp De Slikken overgebracht. Raadsman Alblas is met z'n mensen mee verhuisd.

Tengevolge van het onttrekken van arbeiders aan de aanvullende werkgelegenheid ten behoeve van de aardappel- en bietenoogst zijn de bevolkingen van de Pikbroek en de Kikkerij zodanig teruggelopen, dat zij in het ene kamp de Kikkerij konden worden geconcentreerd. Raadsman Wassenaar kwam daarvoor op non-actief. De sluiting van de Pikbroek zal waarschijnlijk maar van tijdelijke aard zijn.

Ook raadsman v.d. Hulle moest zijn werk tijdelijk onderbreken. Zijn kamp te Noordgouwe op Schouwen was enige tijd door studenten bezet. Het draait thans weer met een kleine groep arbeiders.

-0-

PRAKTISCHE GEGEVENS OVER DE RIJKSWERKPLAATSEN IV.

In de drie voorgaande artikelen werd een beschouwing gegeven over het systeem en de methode van de scholing op de Rijkswerkplaatsen. In dit artikel zullen enige feitelijke gegevens worden verstrekt, die van direct belang zijn voor ieder die aan de voorlichting over de R.W.P.'s wil meewerken.

Wie komen voor de R.W.P. in aanmerking?

Een adspirant-cursist - de leeftijdsgrenzen zijn 18 - 55 jaar - dient zich te melden op het arbeidsbureau, waarbij hij staat ingeschreven. In eerste instantie zal de bemiddelaar, aan de hand van de opleiding en de indruk welke de adspirant op de bemiddelaar maakt, beoordelen of de man voor scholing in aanmerking komt. Daar de R.W.P. opleidt voor geschoolde beroepen, is niet iedereen in staat deze opleiding te volgen. De man moet voldoende intelligent zijn. In het algemeen zou men kunnen stellen, dat de man de Lagere School vlot moet hebben kunnen doorlopen. Wordt de man voorlopig geschikt bevonden, dan wordt hij getest door de beroepskeuze-adviseur. Deze test omvat o.a. praktisch inzicht, ruimtelijk voorstellingsvermogen, handvaardigheid en algemene intelligentie. Aan de hand van de resultaten van deze test wordt bepaald of de man geschikt is en zo ja, voor welk beroep hij het meest geschikt is. Daarna wordt de man verwezen naar een consultatiebureau om te worden doorgelicht. Bovendien worden diegenen, die zelf lichamelijke bezwaren naar voren brengen, aan een algemene medische keuring onderworpen.

Waar zijn de R.W.P.'s gevestigd?

Is de man goedgegetest en goedgekeurd, dan wordt bericht gezonden naar de R.W.P., welke de dichtstbijzijnde bij zijn woonplaats is. De R.W.P.'s zijn gevestigd in de volgende plaatsen:

Almelo	's-Gravenhage	Rotterdam
Amsterdam	Groningen	Rucphen
Apeldoorn	Haarlem	Surhuisterveen
Arnhem	Heerenveen	Uden
Assen	Heerlen	Utrecht
Bergen op Zoom	's-Hertogenbosch	Venlo
Boxmeer	Hoorn	Wamel
Breda	Leeuwarden	Weert
Doetichem	Leiden	Winschoten
Eindhoven	Maastricht	Zwolle
Emmen	Middelburg	
Enschede	Nijmegen	

In welke vakken wordt opgeleid?

Al naar de grootte van de R.W.P. en het gebied waarin deze voorkomen, wordt daar opgeleid in de volgende vakken:

metselen
 timmeren
 betontimmeren
 schilderen
 stucadoren
 steenhouwen
 straatmaken
 steenzetten

terrazzo-kunststeenbewerken
 machinaal bankwerken
 constructie bankwerken
 draaien
 electro-montage
 electrisch lassen
 autogeen lassen
 precisie bankwerken

Duur van de opleiding. Werktijd. Vacantie.

De tijdsduur van deze cursussen is verschillend en ook afhankelijk van de vlotheid van werken. Als gemiddelde kan men aannemen een opleidingstijd van 1 jaar. De kortste opleidingstijd is voor electrisch lasser (4 maanden). Verder straatmaker (6 maanden), machinaal-bankwerker (8 maanden), draaiier (9 maanden), metselaar (10 maanden), constructie-bankwerker (1 jaar), betontimmerman (1 jaar), timmerman (14 maanden), precisie-bankwerker (18 maanden).

Ook worden op sommige R.W.P.'en z.g. "gerichte" cursussen gegeven. De cursisten worden dan opgeleid voor bepaalde beroepen in bepaalde bedrijven.

Voor de cursussen gelden de volgende bepalingen:

De werkweek is 45 uur. Er wordt gewerkt van 8.00 - 16.30 uur. Afwisselend worden praktijk- en theorielessen gegeven. Voor elke maand, waarin men in scholing is, kan men een halve vacantedag opnemen. Bovendien wordt elke R.W.P. in de zomermaanden een gehele week gesloten.

Loondervingsvergoeding.

Gedurende de scholingsperiode wordt aan de cursist een loondervingsvergoeding toegekend. De grootte van deze loondervingsvergoeding is afhankelijk van de gemeenteklasse, van de leeftijd en van het feit of men kostwinner, kostganger, alleenwonende of thuiswonende is.

Het volgende staatje geeft enige voorbeelden.

	G e m e e n t e k l a s s e			
	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
Kostwinner, 23 jaar of ouder	f. 48.15	f. 46.80	f. 45.90	f. 45.--
Kostwinner, 20 jaar	" 33.75			" 30.15
Thuisinwonende, 23 jaar of ouder	" 36.45	" 34.65	" 33.30	" 32.40
Thuisinwonende, 20 jaar	" 22.05			" 18.45

Andere vergoedingen.

Naast de loondervingsvergoeding ontvangt men volgens de geldende richtlijnen kinderbijslag.

Boven deze loondervingsvergoeding kan men een prestatietoeslag ontvangen van resp. f. 1.50, f. 2.50 of f. 3.50 per week, afhankelijk van de gemiddelde prestaties over de afgelopen week.

Als de afstand van woonplaats tot R.W.P. meer dan 5 km. bedraagt, krijgt men vrij vervoer per bus of trein. Bij vervoer per rijwiel ontvangt men een vaste km. vergoeding voor een afstand van meer dan 5 km.

Aan cursisten-kostwinners, die, om een R.W.P. te komen bezoeken, in pensioen moeten gaan, kan een pensionkostenvergoeding worden toegekend tot f.25.-- per week, plus eenmaal per week vrij vervoer naar huis. Niet-kostwinners kunnen eenmaal per veertien dagen vrij vervoer naar huis krijgen.

Verdere sociale voorzieningen.

Verder gelden nog de volgende sociale voorzieningen:

1. De rentekaart wordt na inlevering bijgeplakt.
2. De loondervingsvergoeding kan worden verhoogd tot de normen van de sociale voorzieningsregeling, als de cursist kostwinner is.
3. Als de cursist voor zijn scholing een uitkering ontving overeenkomstig de Werkloosheidswet, dan wordt deze gecontinueerd en ten volle in mindering gebracht op de loondervingsvergoeding.
4. Ontvangt de cursist een uitkering overeenkomstig de Invaliditeitswet, dan wordt deze gecontinueerd en voor 2/3 in mindering gebracht op de loondervingsvergoeding.
5. Als men zich vrijwillig aansluit bij een ziekenfonds, dan wordt de helft van de betaalde premie vergoed.
6. Bij ziekte of ongeval wordt 80% van de loondervingsvergoeding betaald (eventueel bij kostwinnerschap aangevuld tot de sociale voorziening).

Plaatsing in het bedrijf na voltooiing opleiding.

De bemoeienis met de cursist is verder zo, dat $\pm$ 3 weken voordat de scholing wordt voltooid, bericht wordt gezonden aan het arbeidsbureau, opdat deze dienst dan reeds passend werk voor de cursist kan zoeken. De huidige tekorten aan geschoolde krachten zijn zo groot, dat vlotte plaatsing in een bedrijf vrijwel verzekerd is.

Examen.

Aan het einde van de cursus krijgt de cursist een gedeelte van het gereedschap, dat hij bij de cursus heeft gebruikt, in eigendom mede.

Ongeveer 6 maanden nadat de cursist de cursus heeft verlaten, wordt hij opgeroepen bij de directeur van de R.W.P. Deze zal hem er dan op wijzen, dat het nuttig is aanvullende theorie-cursussen in de avonduren te volgen, waardoor verscheidene verdere ontwikkelingsmogelijkheden ontstaan.

Na verloop van $\pm$ 2 jaar - wanneer hij dus geruime tijd praktisch werkzaam is geweest - wordt de oud-cursist opgeroepen om een examen in het vak, waarin hij werd opgeleid, af te leggen. Dit examen duurt een week en, indien hij slaagt, wordt hem een diploma uitgereikt. Gedurende deze week valt hij onder dezelfde dan geldende bepalingen als de aanwezige cursisten, ook voor wat betreft de loondervingsvergoeding en dergelijke.

Resultaten van de R.W.P.'s.

Tenslotte valt te vermelden, dat de R.W.P.'en sedert 1946 reeds 40.000 geschoolde arbeidskrachten hebben afgeleverd. Uit een recent onderzoek is gebleken, dat minstens 85% hiervan nog werkzaam is in het beroep, waarvoor zij zijn opgeleid of in een hoger beroep. Tal van oud-cursisten zijn thans werkzaam als aannemer, uitvoerder, voorman, technisch opzichter bij gemeente, provincie en Rijkswaterstaat, instructeur, voorman en baas in de metaalindustrie, enz.